

Amerika'da Bir Yeniçeri: İbrahim Ben Ali'nin Sıradışı Serencamı

AYSEL YILDIZ*

Osmanlı'nın İngiltere nezdinde ilk daimi elçisi Yusuf Ağâh Efendi diplomatik görevine (1793-1797) başlamadan yaklaşık iki yıl evvel, başka bir Osmanlı, İngiliz kralı III. George'un huzuruna kabul edilir, ancak tamamen bambaşka şartlarda. 1791'de Liverpool'a ayak basan 36-37 yaşlarındaki İbrahim bin Ali (sonradan Ben Ali), çağdaşı Ağâh Efendi'nin aksine resmi bir görev yerine büyük badirelerle esaretten, memleketinden ve kimliğinden kaçarak Büyük Britanya topraklarına sığınır. Akabinde Liverpool'dan Dublin'e geçer. İngilizce bilmediği için Arapça veya İspanyolca bilen birilerini bulmaya çalışır ve soruşturmaları neticesinde Adam Clarke'a (1762-1832) yönlendirilir. Onun vasıtasıyla vaftiz edilir, ardından Amerika'ya göç eder ve New York'un köklü bir ailesinden gelen Susan Colvin'le evlenir. Bu evlilikten bir oğlu ve vefat ettiği sırada henüz üç haftalık olan kızı dünyaya gelir. Bir süre hekimlik yaptığı Baltimore'da hastalanarak 1800 yılında Atlantik okyanusunun diğer tarafında ve memleketinden binlerce kilometre uzakta vefat eder.¹

Göç, aidiyet, kölelik ve esaret gibi genel konuların yanı sıra Osmanlı aile yapısı, çoklu kimlikler, toplumsal psikoloji ve yeniçeriler gibi konularda önemli açılımlar sunan İbrahim Ben Ali'nin hikayesi vefatından sonra kızı ve torunu vasıtasıyla devam eder. Kızı Adeline (1800-1853), Kentucky'nin önemli ailelerinden birine mensup Terah Templin Haggin (1793-1862) ile evlenir. Avukat olan ancak esas servetini 1880'lerde giriştiği altın ve gümüş madencilikle yapan zengin işadama, sanayici ve ayrıca dünyanın en büyük at yetiştiricilerinden olan torunu James Ben Ali Haggin (1822-1914) ailenin ismini tüm Amerika'da duyurur.² Ben Ali soyadından dolayı Türk kökenlerine de sık sık atıf yapılan Hagginlerin Kaliforniya'da bir müzesi vardır ve aile arşivi de buradadır.³

* Bilgi Üniversitesi, Tarih Bölümü, yildiz.aysel@gmail.com

1 İç hastalıkları uzmanı olarak nitelendirilebileceğimiz İbrahim, sarı humma (kendisi de aynı hastalıktan vefat etti), safra koliği ve romatizmal hastalıklara bakıyordu. Muayenehanesi için verdiği bir reklamda Dublin, Liverpool, Greenock, Glasgow, Edinburg, New York ve Boston'da çalıştığı, iskorbüt hastalığı için benzersiz bir Cezayir ilacı kullandığı yazmaktadır. Ayrıca diş ağrılarını dakikalar içinde tedavi ettiği, dişleri beyazlatan Türk diş tozu, acıyı gideren Rus mısır sıvası hazırladığı; göz ağrıları, sağırılık ve gastrit için de özel ilaçlar hazırladığını belirtiyor. Hayatından inanılmaz izler taşıyan bu ilan için bkz. İbrahim Adam Ben Ali, *Federal Gazette and Daily Advertiser*, Baltimore, 10 Haziran 1800, 5 ve 6 Eylül 1800. Ayrıca bkz. https://en.wikipedia.org/wiki/Ibrahim_Ben_Ali. Bu ilanlarından kısa bir süre sonra çıkan bir gazete haberinde Ben Ali'nin kendisine Türk kimliğini uyduran doktor bir şarlatan olduğuna dair bir haber çıkar, (*The Providence Journal and Town and Country Advertisement*, 24 Eylül 1800). Yıllar sonra sahtekarlığına dair bir karikatür de yapılmıştır. Karikatürde, muayenehanesindeki raflarda "Yeniçeri ayak kremi", veya "Sultan'ın sindirim hapları" gibi mizahi ilaç isimleri özellikle dikkati çekiyor: <https://clockworkgame.com/2011/08/25/i-cant-risk-alienating-him/> Kimliği ve Cezayir/Türk kökenlerine dair bir tartışma için bkz. Jacob Crane, "Barbary(an) Invasions": The North African Figure in Republican Print Culture", *Early American Literature*, 50/2 (2015), s. 331-358.

2 James Ben Ali Haggin hakkında daha fazla bilgi için bkz. Alonzo Phelps A.M., *Contemporary Biography California's Representative Men* (San Francisco: 1881), s. 325-328; Amber Fogle Sergeant, *The Pastime of Millions: James B. Haggins's Elmdorff Farm and the Commercialization of Pedigree Animal Breeding, 1897-1920*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Kentucky, 2012).

3 Müze için bkz. <https://hagginmuseum.org/visit/>

İbrahim'in sıra dışı hayatıyla ilgili bizzat yazdığı bir metin yok. Hayatının bilinen tüm detayları, kendisinin verdiği bilgileri ikinci veya üçüncü ağızdan aktaran iki mektuba dayanıyor: İlki, Dublin'deyken dostluk kurduğu Adam Clarke'ın müstakbel eşi Miss Mary Cooke'a (sonradan Clarke) (1761-1837) İbrahim'le ilgili bazı bilgiler aktardığı bir mektup;⁴ ikincisi ise kızı Adeline'in oğlu James'e yazdığı ve Haggin Müzesi'nde muhafaza edilen mektubu (bkz. EK).⁵ Her ikisinde de Osmanlı topraklarındaki hayatıyla ilgili parça parça bazı detaylar verilirken, ilki Britanya, ikincisi ise Amerika'daki yaşamına ışık tutması açısından ayrıca kıymetlidir. İbrahim'in yaşam serüveni, kızının mektubu pek bilinmediğinden olsa gerek, Clarke'la paylaştığı kısmıyla aktarılır, hakkında yazılan yazıların çoğu da bu kaynağın özeti veya direkt aktarımından ibarettir.⁶

Bu iki mektup aracılığıyla aktarılan bilgileri teyit edebilecek başka bir kaynak henüz tespit edilmedi. Dolayısıyla, İbrahim'in anlattığı veya anlatmak istedikleriyle dostu Clarke'ın anladığı ve kurguladığı metnin yanı sıra kızı Adeline'in annesinden duyup hatırlayarak karaladığı mektuba dayanmak durumundayız. İbrahim'in sesi ve serencamı bu çoklu zihin süzgeçlerinden (İbrahim, Clarke, eşi Susan ve kızı Adeline) geçtiği için bazı çelişkili ifade ve bilgileri kaçınılmaz olarak beraberinde getiriyor. Yine de bu mektuplara dayanarak, 44 yıllık kısa ömrünün 35 yılını Osmanlı İstanbul'unda, 2 yılını Rusya'da esaret altında, 2 yılını İngiltere ve İrlanda topraklarında ve geri kalanını ise Amerika'da geçirdiğini söyleyebiliriz.

1791'de Dublin'de tanıştıktan sonra dostlukları devam eden Clarke'ın aktardığı bilgilere göre, 1756 İstanbul doğumlu olan İbrahim, Ali bin Mustafa isimli oldukça varlıklı bir çiftlik sahibinin oğludur. Kendisi, İstanbul'a 9-10 kilometre uzaklıktaki ve piyasa değeri 10,000 sterlin⁷ olan bu çiftlikte çalışan İspanyol kölelerden hem İspanyolca öğrenmiş hem de onların doğru dinin Hristiyanlık olduğuna dair telkinlerini dinlemiştir. Ancak bu dine aşinalığı, Venediklilerin kaçırıp köleleştirdiği ve babasının Halep'te satın aldığı Zantalı bir Rum olan annesi Halime vasıtasıyla zaten vardır. Clarke'a göre Hristiyanlık'tan hiçbir zaman vazgeçmeyen ancak eşi koyu bir Müslüman olduğu için gerçek dini inançlarını belli etmeye çekinen annesi yine de çocuklarına Hristiyanlıkla ilgili bazı değerler aşılamaktan geri kalmıyordu.

11 yaşında (1767) sünnet olan İbrahim, 13 yaşında evlenip (1669) kısa süre zarfında üç eşli (12 yaşındaki Halime ile evliliğinden üç, Fatma ile evliliğinden iki, Ayşe ile evliliğinden bir olmak üzere) 6 çocuklu geniş bir aile babası olur. İlk evliliğinden kısa bir süre

⁴ Söz konusu mektup, Clarke'ın hayatının anlatıldığı kitabın ek kısmında verilmiştir, J. B. B. Clarke, M. A. (haz.), *An Account of the Infancy, Religious and Literary Life of Adam Clarke* (Londra: 1833), 294- 299. Bayan Clarke'ın hayatı ve çiftin yazışmaları için bkz. *The Wesley Banner and Revival Record for the Year 1850* (Londra: 1850), c. II, özellikle 131-132.

⁵ Adeline Ben Ali Haggin'den oğlu Dr. Joseph [sehven Joseph yazılmış, James olmalıdır] Ben Haggin'e, Temmuz 1886, Haggin Müzesi, Haggin Evrakları. Mektuptan ilk bahseden Sergeant'dir (*The Pastime of Millions*, 38).

⁶ https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0brahim_Ben_Ali. Dublin gazetesinde İbrahim hakkında "Christian Janissary" başlıklı çıkan yazı da Clarke'ın verdiği bilgilerin birebir aynısıdır, "The Christian Janissary, Ibrahim Ben Ali", *The Dublin Literary Journal and Select Family Visitor for the Dissemination of Useful Knowledge*, 12-1, 1 Mart 1844, 187-188.

⁷ 1774 yılında 1 sterlin 9-10 guruştur. Bu tarihi baz alırsak, çiftliğin değeri 100,000 gurus civarında olmalıdır. Şevket Pamuk, "Money in the Ottoman Empire, 1326-1914", H. İnalcık-D. Quataert (ed.), *An Economic and Social History of the Ottoman Empire, 1300-1914* (Cambridge: 1994), 968.

sonra hacca da gider. Bir süre sonra bir arayışa girmiş olacak ki arkadaşlarının tavsiyesi ve babasının vasisiyle yeniçeri ocağına doğrudan zabıt olarak girer.⁸ 1773'te ocağa yazıldığını tahmin ettiğimiz İbrahim'in adı beş yıl kadar sonra bir cinayet davasına karışır (1778). Aynı kışlada yan odada kalan yakın arkadaşı iki zabıt boğazları kesilmiş halde yataklarında ölü bulununca kendisinden şüphelenilir, idam edilmek üzere zindana atılır. İbrahim'in babası ve arkadaşlarıyla kendisini zindanda ziyaret eden annesi evladını kaybetme riskinin verdiği dehşetle inancını artık saklamayarak oğluna Müslümanlık'tan vazgeçmesi ve son nefesini Hristiyan olarak vermesi için yalvarır. O sırada aynı zindanı paylaştığı ve kendine kahve ikram eden yaşlı bir İspanyol köle de belli ki annesinin teşvikiyle benzer telkinlerde bulunarak doğru dine dönerek ebedi kurtuluşa kavuşması için ısrar eder. Bu arada arkadaşları, kendilerine verilen 5 günlük süre zarfında gerçek katilleri bulunca İbrahim serbest kalır. İlk iş olarak zindandaki İspanyol kölenin hürriyetini satın alır, cebine biraz para koyarak ülkesine yollar.

İbrahim'in hayatında en önemli dönüm noktası 1787-1792 Osmanlı Rus harbine katılmasıdır. Emrindeki askerlerle Eflak civarında dört farklı çatışmaya girer; muhtemelen 1788 Özi kuşatmasında Ruslara esir düşerek St. Petersburg'a yaklaşık 80 km uzaklıkta Arzenicour denilen bir yere götürülür. İki yıl kaldığı bu yerde diğer esirlerden görece daha rahat olduğu, Hristiyanlarla serbestçe görüştüğü ve iyi muamele gördüğü anlaşılıyor. Clarke'a aktardığına göre, bu rahatlığını kıskanan iki esirin, İbrahim'in ihtida ettiğini ve hatta birliğini Ruslara teslim etmiş olabileceğini yazması İstanbul'da büyük bir infial yaratır. Tepki, tehdit ve baskılar çok artmış olacak ki, ailesi Rus işgali tehdidi altındaki İsmail kasabasına göç etme riskini bile göze alır. Nitekim, kasabanın 1790'da işgali sırasında tüm aile burada katledilir. Çiftlik işleriyle ilgilenmek üzere geride kalan erkek kardeşi İbrahim'e mektup yazarak en azından ortalık durulana kadar ülkeye dönmemesini tembihler. Bir süre sonra gözünü iyileştirdiği Rus bir kadın tarafından hürriyeti satın alınarak serbest bırakılır. İstanbul'da kalan bir kız ve erkek kardeş dışında tüm yakınlarını kaybeden ve hıyanet şayiaları yüzünden artık geri dönme ümidi kalmayan İbrahim de Kopenhag üzerinden Liverpool'a geçer.

Metodist bir ilahiyatçı olan Clarke'ın,⁹ İbrahim'in tüm hayatını Hristiyanlığa geçmek için birer aşama olarak gördüğü veya öyle yansıttığı aşikar. Çiftlikteki kölelerin dini sohbetleri, annesinin örtülü Hristiyanlığı ve bunu nihayet zindanda açıkça ifade etmesi, İspanyol kölenin telkinleri, Rusya'da ihtida şayiası, İrlanda'da Metodizm'le tanışması ve nihayet kendi isteğiyle Dublin Whitefriar-Street Kilisesi'nde Abraham Adam Ben Ali

---

⁸ Orijinal metinde "captain's commission" olarak geçen ifade genellikle "çavuş" olarak çevrilmektedir ancak bazen "odabaşı" olarak da verilmektedir. Bir örnek için bkz. https://warfare.x10host.com/Ottoman/Album/Monnier_Bourg-en-Bresse-Ottoman_Album-091.htm İbrahim'in hangi yeniçeri birliğine mensup olduğu maalesef bilinmiyor. Ancak 1784-1785 tarihli bir yoklama defterinde 79. cemaatin odabaşısı olarak İbrahim bin Ali isimli bir zabıt zikredilmektedir, BOA, D.YNÇ.d. 34663. Başka bir belgede ise 15. bölükten İbrahim Çavuş bin Ali'nin birliği Özi'ye gönderilen yamaklar arasındadır, ancak tarih itibarıyla (1190/1776) ikincisinin ilgilendiğimiz İbrahim olması olasılığı düşüktür, BOA, MAD. 824, v. 335.

⁹ Metodizm, 18. yüzyılda ortaya çıkan ve John Wesley'in öğretileriyle şekillenerek Anglikan kilisesinde reform yapmayı amaçlarken ayrı bir mezhebe dönüşen dini bir akımdır. Wesley'in talimatıyla Bristol'e giden Clarke, 1790'da İrlanda temsilcisi olarak atanarak İbrahim'le karşılaştığı Dublin'e gönderilir. Clarke'ın hayatı, kariyeri ve dini öğretileri hakkında daha fazla bilgi için bkz. *The Life and Labours of Adam Clarke*, LL.D. (Londra: 1842); J. W. Etheridge, M.A., *The Life of the Rev. Adam Clarke*, LL.D. (Londra: 1858).

olarak vaftiz edilmesi.¹⁰ 1774'te yine İngiltere'de vaftiz edilen başka bir yeniçeri olan İsmail (James) Beşe'den tam 17 yıl sonra.¹¹

Oğlu James'in sorusu üzerine babası hakkında bazı bilgiler veren Adeline'in mektubunda Hristiyanlık vurgusu yine olmasına rağmen bu kadar yoğun değildir. Hatta kralın huzuruna çıktığı sırada İbrahim'in odadakileri "Hristiyan yönetici köpekler" gibi önyargılı bir ifadeyle anması ayrıca dikkat çekicidir (bkz. dipnot 13). Adeline, İbrahim'in anne ve babası hakkında şu bilgileri veriyor:

Baba tarafından dedem ve ataları Avrupa Türklerindendi. Senin de bildiğin gibi bunlara bakabilecekleri kadar eş almalarına izin verilir. Tam kaç tane bilmiyorum ama bunlardan bir tanesi Rum asıllı bir köleymiş. İki ülke sürekli savaş halinde olduğu için bu savaşların birinde esir düşmüş. Kendisiyle beraber esir alınan köleler arasında çok sevdiği Hristiyan bir hizmetkar da varmış. Anladığım kadarıyla kendisi de Hristiyan olarak yetiştirilmiş ve hiçbir zaman dininden vazgeçmek zorunda kalmayacak kadar şanslıymış. Kocasının gözdesi olan babaannem o tarihlerde bir İslam ülkesinde bir kadının sahip olabileceklerinin çok ötesinde bir rahatlığa sahipmiş.

O dönem Yunanistan'ın Osmanlı İmparatorluğu'na dahil olduğunun farkında olmaması bir yana, Adeline mektubunda babaannesinin Rum asıllı bir köle olduğunu teyit ediyor ancak, Clarke'in aksine Müslüman olmak zorunda kalmadığını ilave ederek. Babasının erkek kardeşi olup olmadığını bilmediğini ancak sık sık bahsettiği bir kız kardeşi olduğunu, hatta İbrahim'in en büyük kızına bu kardeşinin – Symia Fatıma – adını verdiğini de ekliyor.¹²

İlginçtir ki Clarke'in babası hakkında kaleme aldıklarını okumuş olmasına rağmen, Adeline orada bahsedilen bazı detayların üzerinde durmuyor. Mesela babasının yeniçeri ocağına girmesi, oradaki pozisyonu ve cinayet davasından hiç bahsetmez. Onun yerine şehirde bir isyan çıktığını, babasının da asi ve elebaşılardan olduğu gerekçesi ve bazı ölüm ve taşkınlıklardan sorumlu olduğu suçlamasıyla zindana atıldığını nakleder. Adeline, hak dine dönmesi için babaannesinin İbrahim'e telkinlerde bulunduğunu doğruluyor, ancak onun anlatımına göre Halime bizzat zindana gelememiş ancak kendisiyle beraber köle olarak alınan dindar hizmetkarıyla haber göndermiştir.

Adeline'in mektubuna göre de İbrahim Osmanlı-Rus savaşına katılır ve yaralanır. Sivil ve asker çok fazla kayıp verilen İsmail kuşatmasını ismen zikretmese de üç eşi ile altı çocuğu dahil olmak üzere tüm ailesinin kuşatmada katledildiğini o da teyit eder. Öte yandan, Rusya'daki esaret yıllarına dair tamamen sessizdir. Onun yerine, General St. Clair tarafından esir alınıp İngiltere'ye götürüldüğünü ve Kral III. George'un huzuruna

---

10 Vaftiz törenindeki sözleri İspanyolca'ya çevirdiğini söyleyen Clarke, vaftizi Mr. Rutherford'un yürüttüğünü not eder, Clarke, *An Account of*, 230. Ancak, 7 Ekim 1791 tarihli *Chester Chronicle*'daki bir habere göre aynı yılın temmuz ayında John Marquard Mollar tarafından vaftiz edilmiştir.

11 İspanyollara esir düştükten sonra İngiltere'ye kaçan ve orada evlenip aile kuran 31. bölükten Yeniçeri İsmail Beşe'ye dair bkz. Aykut Kansu, "18. Yüzyılda İngiltere'de Bir Yeniçeri ya da Yasalara Bağlı Bir "Serseri"nin Yaşamından Kesitler", *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Problemler, Araştırmalar, Tartışmalar*, (İstanbul: 1998) 166-183.

12 Burada ilginç bir not düşen Adeline, James'in İbrahim'in kızı Fatıma'nın minyatürünü görmüş olduğunu hatırlatıyor.

çıkışını belirtir.¹³ Maalesef Rus ordusunda görev yapan St. Clair isimli Britanyalı bir komutan tespit edemedim, ancak 1790'larda çok fazla İngiliz gönüllü Rus ordusunda hizmet verdiği için böyle bir olasılık her zaman mümkündür.¹⁴ Belli koşullar altında yapılan esir mübadelelerinden bihaber olmayan Adeline, babasının esir değişimiyle niçin memleketine dönmediği sorusunu haklı olarak soruyor. Bu da Clarke'in anlattığı bilgilere istinaden İbrahim'in St. Petersburg'da – Rus kadının vasıtasıyla – hürriyetine kavuşup kavuşmadığı konusunda bir kaşa karışıklığı yaratıyor. 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması'nda kararlaştırılan ve 1792 Yaş Antlaşması'nda yinelenen maddeye göre, kendi rızasıyla Hristiyan veya Müslüman olanlar dışındaki tüm esirler mübadele edilecekti. Nitekim, İbrahim'in İngiltere'de olduğu sırada Rusya'da çeşitli bölgelerden toplam 10.235 Müslüman esir iade edilmiştir.¹⁵ Öte yandan İbrahim'in, esir mübadelesi sırasında Rusya'da olsa bile dinden döndüğüne dair şayialar ve vatana ihanet ile suçlanması yüzünden geri dönmek istemeyeceği neredeyse kesindir. Adeline da İbrahim'in tüm ailesini kaybettikten sonra ana vatanına dönme isteğinin tamamen söndüğünü ve arkasında bıraktığı memleketini sadece ölüm, şiddet, cehalet ve sefalet yuvası olarak hatırladığını özellikle vurguluyor.

Adeline, babasının Amerika'ya göç etmeden önce İtalya, Fransa, İspanya, Yunanistan gibi farklı coğrafyalarda gezdiğini söylüyor. Ancak Britanya ve İrlanda dışında herhangi bir ülkeye gittiğine dair bir kayda rastlamak mümkün olmadı. Zaten Dublin'den Amerika'ya göçü öncesinde büyük bir zaman aralığı olmadığı için bu ülkeleri ziyaret etmiş olsa bile oldukça kısa süreli olmalıdır. Yine kızının anlatısına göre, kendisine her zaman sadık Kuzey Afrikalı ("Moor") hizmetkarıyla Amerika'ya göçer. İbrahim orada evlenip bir süre Philadelphia'da kaldıktan sonra tekrar Avrupa'ya geri dönmek isteyince, eşiyile varını yoğunu satarak Baltimore'a taşınır. Hamile eşinin doğum yapmasını bekledikleri sırada 3 yaşındaki oğlu, kayınvalidesi ve nihayet kendisi dönemin sarı humma salgınına yakalanarak vefat eder.¹⁶

---

13 Adeline'in mektubunda turnak içinde ve bizzat İbrahim'in ağzından kabul sırasında sarayla ilgili bazı gözlemleri veriliyor: "Sarayda, ortasında kendi alışkanlıklarına göre oturabileceğim büyük kadife bir minder olan muhteşem bir odaya yönlendirildim. Kral ve hanedan mensupları odada oturuyordu. Tercümanım yanımdaydı. Hristiyan yönetici köpeklerin sanki aslan veya kaplan gibi vahşi bir hayvana bakar gibi bana bakması yüzünden ve içinde bulunduğum durumdan dolayı derin bir aşağılanma hissiyle tercüman vasıtasıyla bana sorulan bir sürü soruyu elimden geldiği ve kendimi kontrol edemediğim kadar cevapladım. Bana çok nazik ve hoşgörülüydüler ben de kaderime boyun eğdim." Kralın huzuruna St. Clair'le gidip gitmediği ve hangi gerekçeyle kralın huzuruna çıktığına dair bir ipucu maalesef yok.

14 Rus ordusunda hizmet veren bazı İngilizler için bkz. M.S. Anderson, "British Officers in the Russian Army in the Eighteenth and Early Nineteenth Centuries", *Journal of the Society for Army Historical Research*, 38/156 (1960), s. 168-173.

15 Yaş'ta tutulan 850 kişilik bir kafile antlaşmadan hemen sonra serbest bırakılmış, St. Petersburg, Herson gibi şehirlerde bulunan 9385 kişi ise peyderpey getirilmiştir. İkinci grubun sayıları, içlerindeki önemli şahıslar, esir buldukları yerle kara veya deniz yoluyla ülkeye döndükleri yerlerin listesi ve yapılan masraflar için bkz. BOA, C. AS. 709/29740 (11 B 1206/5 Mart 1792). Ancak, esir tutulduğu sırada "tanassur" ederek Rusya'da kalmayı tercih eden başka bir İbrahim için bkz. BOA, Özi ve Silistre Ahkam Defteri 35, v. 114 (evası-1 Ş 1212/29 Ocak-7 Şubat 1798).

16 Annesi açısından travmatik bir olay olan babasının ölüm ve defniyle ilgili detaylı bilgi veren Adeline, babasının her gün kasabaya gidip 110 hastasıyla ilgilendiğini ve bir akşam eve döndüğünde kendisini kötü hissedip aynı gün vefat ettiğini yazıyor. Ölümünden sonra İbrahim'in hizmetkarı ortadan kaybolur. İbrahim'in eşi de önce Philadelphia'ya sonra New York'a döner.

My dear Son

I received your letter with the request that I would give you some account of your Grandfather, my information has been very limited, but as far as it goes I will give it you, as it always affords me pleasure to gratify my children.

My Grandfather, on my father's side with his ancestors, I presume, were Turkish, of Europe, you are aware that they are allowed as many wives as they can support, how many he had I am not told but one of them was a Greek Captive, she had been taken in some of their wars, for ~~they~~ ^{the Turkish countries} were always quarrelling, with her was taken some of her slaves, among whom was a very favourite servant man and a Christian, it seems she had been raised in that faith, and was so fortunate that she was never under the necessity of relinquishing it,

With her Husband she seems to have been a great favourite as the above privilege would ~~be~~ ^{imply} in that Mahometan country, and at that date, I never heard that my Father had any Brother but one sister he frequently spoke of he called one of his ^{eldest} Daughters after her, Dymia Fatma you have seen her miniature, Owing to some excitement a Mob had arisen in the City and several lives were lost, My Father was quite young and I should judge very excitable, he took sides, and was accused of being one of the instigators of the riot and murders, great excitement prevailed as is general at such times, and My Father being suspected of encouraging some outrages was seized and committed to prison where he remained only enough